

هشدار رهبر فرزانه در مورد ضربه بزرگ سالمندی عمومی
خشونت بر علیه زنان در جهان غرب
ضرورت گفتمان سازی در حوزه زن و خانواده

در این شماره می خوانید:

الدین
الزمر

مژده شماره می خواهد: هشدار رعایت فرزانه در مورد ضرر برگ سالمدی موسم
نشسته علمی زبان و مهندسی از
مروجت گفتمان سازی در حوزه زند و جاذبه

سال پنجم - شماره ۶
اردیبهشت ۱۳۹۳

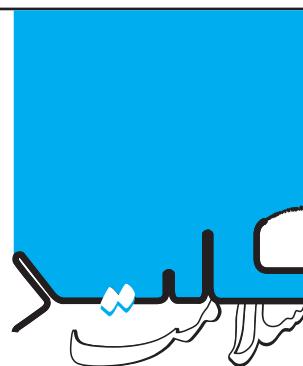
صاحب امتیاز و مدیر مسئول:
دکتر کامران باقری لکرانی، رئیس مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت

اعضای هیأت تحریریه:
دکتر محمود نجابت، دکتر حسن جولاوی، دکتر مجید فروردین، دکتر نجمه
مهرلویی

همکاران این شماره:
دکتر نجمه مهرلویی، دکتر بهنام هنرور، سید مهدی احمدی

رئیس شورای سردبیری:
سید مهدی احمدی

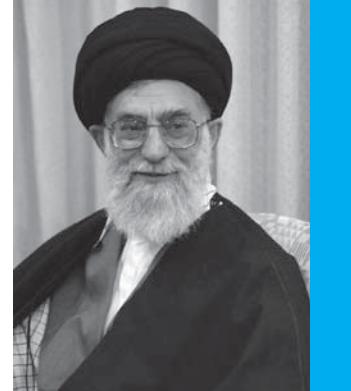
طراحی و صفحه آرایی:
فرحناز ایزدی
محمد رضا دانش
برای دریافت مجله کلید سلامت به صورت الکترونیکی
به آدرس زیر مراجعه فرمایید.
<http://hkj.sums.ac.ir>

صفحه

عنوان

۴	هشدار رهبر فرزانه در مورد ضربه بزرگ سالمندی عمومی
۵	نگاه اجمالی به بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از بانوان برگزیده کشور
۷	سرمقاله به قلم مدیر مسئول و سردبیر
۹	مطالبی از خشونت بر علیه زنان در جهان غرب
۱۰	ضرورت گفتمان سازی در حوزه زن و خانواده
۱۲	خطرات تهدید کننده سلامت زنان ایرانی
۱۳	روند مرگ مادر در استان فارس
۱۵	مقالات سومین سمینار بین المللی سلامت زنان
۲۱	اخبار پژوهشی
۲۲	مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت از بدء تاسیس تا اردیبهشت ۱۳۹۳

هشدار رهبر فرزانه در مورد ضربه بزرگ سالمندی عمومی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار تعدادی از مسئولین جمعیت مامایی ایران همزمان با روز جهانی ماما، نقش این قشر در تأمین سلامت جامعه و همچنین در بقای نسل پسر را بسیار مهم و ارزشمند دانستند و با تأکید بر اهمیت فرهنگ سازی در اقبال عمومی به استفاده از خدمات مامایی بمنظور اجرایی شدن سیاست اساسی افزایش جمعیت کشور، خاطرنشان کردند: مسئله تکثیر نسل و جلوگیری از کاهش جمعیت جوان کشور، یک مسئله حیاتی است و باید بطور جدی دنبال شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با قدردانی از خدمات و زحمات دلسوزانه جمعیت مامایی کشور که با صبر، دانش و تجربه، وظیفه‌شناسی و احساس مسئولیت حرفه‌ای، مهتمرين نقش را در حفظ سلامت مادر و کودک ایفا می‌کنند، افزودند برهمین اساس، تمام مردان و زنان مرهون منت ماماهای هستند و این قشر نیز همواره از احترام و تکریم ویژه‌ای در میان مردم برخوردار بوده است.

ایشان، فرهنگ سازی را مسئله مهم و اصلی در ترغیب جامعه‌ی زنان به استفاده از خدمات مامایی و زایمان طبیعی برشمردند و گفتند: متخصصین باید زیانهای ناشی از وضع حملهای غیر طبیعی و همچنین فواید و آثار مثبت زایمان طبیعی در حفظ سلامت مادر و کودک را مکررا در مجتمع عمومی و رسانه‌ها تبیین کنند.

رهبر انقلاب با اشاره به اهمیت فراوان تولید و افزایش نسل و نقش بر جسته‌ی زایمان طبیعی و خدمات مامایی در این فرآیند، خاطرنشان کردند: کثرت جمعیت جوان یکی از امتیازات کشور است و در صورت استمرار سیاستها و اقدامات نادرستی که منجر به تحدید نسل و کاهش شدید جمعیت جوان کشور در طول سالهای آینده خواهد شد، چار ضربه بسیار بزرگی بنام «سالمندی عمومی» خواهیم شد.

ایشان افزودند: کشور بدون جمعیت جوان، یعنی کشور بدون ابتکار و پیشرفت و هیجان و شور و شوق، بنابراین، برنامه حیاتی تکثیر نسل باید بطور جدی دنبال و پیگیری شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای همچنین با تأکید بر ضرورت حل مشکلات جمعیت مامایی کشور، گفتند: مسئولان دستگاههای دولتی باید در صدد جبران کمبودها و نقصان در این بخش باشند.

در ابتدای این دیدار خانم دکتر معصومه آباد رئیس جمعیت مامایی ایران، از وجود ۵۰ هزار دانش آموخته مامایی در کشور خبر داد و با اشاره به نقش مامایی در مقوله توسعه جمعیت افزود: امروز حدود ۵۰ درصد نوزادان در کشور بصورت غیر طبیعی متولد می‌شوند که این سازارین‌های غیر ضروری و فراوان، یک مانع اساسی در تداوم باروری مادران و افزایش جمعیت است.

وی، تحت پوشش قرار گرفتن خدمات مامایی و اصلاح سامانه ارجاع و همچنین برنامه ریزی برای آموزش‌های مرتبط به دختران در مراکز آموزشی را از جمله راهکارهای اصلاح فرهنگ و نوع نگاه به خدمات مامایی برشمرد.

نگاه اجمالی به بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از بانوان برگزیده کشور ۱۳۹۳/۱/۳۰

بیشنده برای مطالعه بیشتر	جملات طایی	موضوعات اصلی
<u>بیانات در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲/۰۲/۲۱</u>	<p>یکی از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی است این است که در سایه‌ی نظام اسلامی این‌همه زن فرزانه و تحصیل‌کرده و خوش‌فکر و ممتاز از لحاظ فکری و عملی در جامعه‌ی ما وجود دارند.</p> <p>این همه همسران شهداء، همسران جانبازان، مادران شهیدان، بازماندگان برجسته‌ی کسانی که رفتن‌جانشان را در راه خدا دادند و اینها با اراده‌ی محکم، عزم راسخ و با صبر، هر انسانی را در مقابل خودشان خاشع و خاضع می‌کنند.</p> <p>یکی از مسائل اصلی زن، مسئله‌ی خانه و خانواده است. مسئله‌ی اشتغال بانوان، جزو مسائل اصلی نیست. البته ما با اشتغال بانوان مخالف نیستیم؛ مادامی که با آن مسائل اصلی معارضه و تنافی پیدا نکند؛ اگر معارضه پیدا کرده، آن مقدم است.</p> <p>این را که زن تواند همه‌ی مشاغلی را که مرد به عهده می‌گیرد به عهده بگیرد، نباید ننگ دانست یا نقص دانست؛ نخیر، آن چیزی بد است که متناسب با طبیعت الهی نباشد.</p> <p>چرا باید کاری که مردانه است به زن داده بشود؟ من متأسفم که گاهی خود خانمهای خود بانوان، روی این مسئله حساسیت نشان میدهند که ما با مردانه چه فرقی داریم؟</p> <p>نگاه اسلام به زن و مرد، نگاه انسان است؛ در مسئله‌ی انسانیت، سیر مقامات معنوی، استعدادهای فراوان فکری و علمی هیچ تفاوتی نیست.</p> <p>بیینید عوامل سبب آرامش و سکینه‌ی روحی زن در خانواده چه چیزهایی است؟ دنبال این باشید که با قانون، با روش‌های تبلیغی، با روشها و شیوه‌های گوناگون، اینها را برطرف کنید.</p> <p>زن در خانه مایه‌ی آرامش است؛ مایه‌ی آرامش مرد، و مایه‌ی آرامش فرزندان. اگر خود زن برخوردار از آرامش روانی و روحی نباشد، نمیتواند این آرامش را به خانواده بدهد.</p> <p>زنی که مورد تحقیر و اهانت قرار بگیرد، مورد فشار کار قرار بگیرد، نمیتواند کدبانو و مدیر خانواده باشد؛ در حالیکه زن، مدیر خانواده است.</p> <p>در مسئله زن دنباله‌رو فکر رایج در دنیای جهل و خرافه نباید بود؛ فکر اسلامی را باید پیدا کرد و دنبال آن باید رفت.</p>	مسئله زن در جمهوری اسلامی
<u>بیانات در دیدار جمعی از پرستاران ۱۳۷۰/۰۸/۲۲</u>	<p>در جوامع به‌اصطلاح متمن امروز، ظلم به جامعه‌ی زنان اگر بیشتر از جوامع دیگر نباشد، قطعاً کمتر نیست.</p> <p>اگر چنانچه کسی بخواهد مسئله‌ی زن را جدای از مسئله‌ی خانواده بحث نکند، دچار اختلال در فهم و در تشخیص علاج خواهد شد؛ این دو را باید در کنار هم دید.</p> <p>اگر میخواهید درباره‌ی مسئله‌ی زن راهبرد درست را پیدا کنید و به نتیجه بررسید، باید ذهستان را از تفکرات غربی در مورد زن تخلیه کنید.</p> <p>افکار و نظرات غربی‌ها، در زمینه‌ی مسئله‌ی زن مطلقاً نمیتواند مایه‌ی سعادت و هدایت جامعه‌ی بشری باشد.</p> <p>در محیط اجتماعی هرچه زن پوشش کمتری داشته باشد، مطلوب‌تر است. در مورد مرد این حرف را نمیزند؛ این جز برای اینکه چشم هرزه‌ی هوس‌آسود مرد بهره‌مند بشود، هیچ فلسفه و حکمت دیگری ندارد.</p> <p>یکی از بزرگ‌ترین خطاهای تفکر غربی در مورد مسئله‌ی زن، همین عنوان «برابری جنسی» است.</p> <p>تصوّر از زن در خانه، تصوّر یک موجود درجه‌ی دوی است که موطّف به خدمتگزاری به دیگران است؛ این تصوّر درست نقطه‌ی مقابل آن چیزی است که اسلام بیان کرده است.</p>	نگاه غرب به زن

جزئیات تکمیلی

مسائل زنان در دنیای امروز

- چگونه میتوان به شکل سالمی از جمعیت زنان و استعداد عظیم آن استفاده کرد؟
- مسئله‌ی جنسیت چگونه میتواند در خدمت تعالی انسان قرار بگیرد، نه در خدمت انحطاط بشر و انحطاط اخلاقی؟
- چگونه میتوان - در محیط اجتماعی و خانواده - رفتاری را نهادینه کرد که به زن ظلم نشود؟

مبانی نگاه غرب به زن

- مبتنی بر معرفت شناسی مادی و غیر الهی
- کاسب کارانه و همراه با نگاه اقتصادی
- وسیله‌ای برای اطفای شهوت مردان

الزامات نگاه درست به مسائل زن

- ذهنمان را از حرفهایی که غربی‌ها در مورد زن میزنند - در مورد اشتغال، مدیریت و برابری جنسی - بکلی تخلیه کنیم.
- دریافت اصول و پایه‌های اصلی نگاه به زن از قرآن و سنت.
- پرداختن به مسائل اصلی نه مسائل درجه دو در نگاه به زن

سر مقاله

به قلم مدیر مسئول و سردبیر

بیینید عوامل سلب آرامش و سکینه‌ی روحی زن در خانواده چه چیزهایی است؟ دنبال این باشید که با قانون، باروشاهای تبلیغی، باروشها و شیوه‌های گوناگون، این‌ها را برطرف کنید. بیانات رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزه‌ی و دانشگاهی ۲۱/۲/۱۳۹۲ قرن بیستم در نیمه دوم خود شاهد بروز حرکتی اجتماعی به عنوان جنبش‌های فیمنیستی بود. در پاسخ به قرنها مردسالاری مادیگرایانه که در غرب نهادینه شده بود، این جنبش در زمان کوتاهی در عرصه‌های اجتماعی نقش‌های برجسته‌ای پیدا کرد. مدعای اول این جنبش حذف همه تفاوت‌های بین زن و مرد بود. با همین نگاه سیاست گذاری‌های اجتماعی در برخی از کشورها بازبینی و تصمیمات جدید اتخاذ گردید. امرزو بعد از نیم قرن از بروز این حركت اجتماعی، به خوبی میتوان نتایج این تغییرات را به خصوص در شاخص‌های سلامت ملاحظه کرد. آنچه که به عنوان همگرایی جنسیتی خوانده میشد، عملاً در عرصه سلامت باعث کاهش فاصله شاخص‌های بین زنان و مردان شده است اما این کاهش احتیاج به تحلیل دارد.

مردان به طور کلی در همه جوامع امید به زندگی کوتاهتری نسبت به زنان داشته و دارند. در دهه اول قرن بیست و یکم این شکاف کاهش یافت اما دلیل این کاهش مربوط به بهبود وضعیت سلامت زنان در مقایسه با مردان نبود. بلکه کاملاً بر عکس عمدۀ این همسان شدن امید به زندگی، مربوط به بهبود وضعیت سلامت مردان با سرعتی به مراتب بیش از بهبود وضعیت سلامت زنان و در پاره‌ای از موارد مربوط به افت شاخص‌های سلامت در زنان بود. از چند کشور اروپای شرقی و روسیه که بگزیری، مردان در اغلب نقاط جهان بهبود بهتری در وضعیت سلامت خود داشته‌اند. مرگ و میر ناشی از حوادث قلبی و عروقی در مردان کاهش چشمگیر تری در مقایسه با زنان داشته است. به عنوان مثال در فاصله سال ۱۹۷۱ میلادی تا ۲۰۰۵ میلادی نرخ مرگ و میر ناشی از حوادث قلبی و عروقی در مردان در کشور انگلستان از ۶۹۰ در هر صدهزار نفر به ۲۶۰ کاهش یافت که کاهشی معادل ۶۲٪ را نشان میدهد. در همین بازه زمانی کاهش نرخ مزبور برای زنان از ۴۳۰ به ۱۷۰ یعنی معادل ۶۰ درصد بوده است.

شاید این تفاوت دودرصدی به چشم بربخی نیاید اما همین دودرصد نظر بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است. چرا که نشان دهنده تفاوت در بهره مندی ازسلامت در عرصه ای است که زنان به دلیل عوامل بیولوژیک به نوعی در برابر آن ایمن تر بوده اند.

بالاتر از این، تغییر الگوی سرطانها در بین زنان است. به عنوان نمونه در حالیکه در سال ۱۹۵۰ میلادی سرطان ریه فقط ۳ درصد سرطانهای زنان را در آمریکا تشکیل میداد این نرخ به ۲۵ درصد در سال ۲۰۰۰ میلادی رسید. شیوع مصرف سیگار در مردان رو به کاهش ولی در زنان یا رو به افزایش بوده و یا روند کنتری را در کاهش نشان میدهد. درخصوص مصرف الكل نیز همین سیر صدق میکند. ارتفاع همگرایی جنسیتی در سیاست های اجتماعی، برای زنان، مردانگاری و انکار واقعیات موجودی به عنوان زن بوده است.

اکنون این واقعیت بیش از گذشته مورد توجه اندیشمندان جهانی است که نگاه صحیح در این عرصه به رسمیت شناختن تفاوت های دو جنس و سیاست گذاری بر این مبنایست نه انکار تفاوت ها آن هم با نگاه مردسالارانه. آسیب اصلی سال های اخیر تلاش برای مردانه کردن سیاست های زنان و شبیه سازی زنان به مردان بوده است. حاصل این اقدامات، در عرصه سلامت روان بیش از سایر عرصه ها خود را نشان داده است. بحران شیوع بیماری های افسردگی، اضطراب و همچنین بیماری های روان تنی واقعیت تلخ جوامع مدرن و فیمینیست است که سیری فزاینده دارد. در چنین شرایطی بسیار اشتیاه است که تجربه غلط دیگران را بخواهیم مجددا تکرار کنیم. محوریت سلامت زنان در همه عرصه ها کمک خواهد کرد تا از تصمیماتی که به سایر بیانه ها گرفته میشوند ولی سلامت زنان را به مخاطره میاندازند جلوگیری شود. تصمیماتی که این موضوع محوری را به مخاطره میاندازد حتی اگر به بهانه دفاع از حقوق زنان هم گرفته شود، بویژه با توجه به راه رفته دیگران، قابل اتکا نیستند. واقعیت خانواده و واقعیت زن با هویت زنانه و در عین حال واقعیت کرامت انسانی که بین دو جنس تفاوت ندارد را باید محور قرار داد نه چیزهای دیگر را.

مطالبی از خشونت بر علیه زنان در جهان غرب

برگرفته از ماهنامه نشریات غرب

اداره‌ی سلامت و خدمات انسانی ایالات متحده آمریکا، خشونت را اصلی ترین مشکل زنان طی دهه گذشته اعلام نموده و تحقیقات جدید نیز حکایت از سیر صعودی این معضل دارد. آمارهای ارائه شده ذیل، ابعاد این مسئله را بهتر روشن می‌کند.

بر اساس اطلاعات و گزارش‌های موجود، یک سوم زنان آمریکا در مقطعی از زندگی، به دست شوهر یا دوست پسرهایشان آسیب بدنی دیده و یا مورد سوء استفاده جنسی قرار گرفته‌اند. سی درصد زنان مقتول در ایالات متحده به دست همسر، همسران پیشین و یا دوست پسرهایشان کشته می‌شوند.

یکی از عوامل احتمالی تعیین کننده در این زمینه‌ف نحوه‌ی حضور زنان در رسانه‌های اخبار است. زنان غالباً به عنوان قبانیان خشونت و آماج تجاوزهای جنسی در رسانه‌ها مطرح شده‌اند. محققان به این نتیجه رسیده‌اند که این گونه تصویر نمودن زنان در رسانه‌ها تاثیر منفی در طرز تلقی و رفتار جامعه نسبت به زنان خواهد داشت.

تحقیقات صورت گرفته بر روی خشونت‌های به نمایش درآمده بر پرده سینما یا صفحه‌ی تلویزیون، نشان داده است که بعد از دیدن دو فیلم از فیلم‌هایی که دارای مضامین خشن و تحقیر آمیز جنسی است، احساسات عاطفی فرد کور می‌شود. همچنین مطالعات صورت گرفته نشان داده است، مردانی که شاهد صحنه‌های خشن و توهین آمیز جنبه‌های جنسی زنان بوده‌اند، نسبت به این قربانیان خشونت، بسیارکم تر عواطف خود را ظاهر می‌سازند.

فیلم‌های خشنی مثل «قتل عام با اره زنجیری در تگزاس» «جمعه رئز سیزدهم» یا «تجربه‌ی هولناک خیابان ELM» به طور مرتب صحنه‌های خشونت‌علیه زنان منتعلی را نشان می‌دهد که قربانی اینگونه خشونت‌ها شده‌اند. تحقیقات نشان داده است که تم غالب «روابط عاشقانه» در سروده‌ها، به طور چشم گیری فزونی یافته‌است. جهت آن نیز خیز برداشتن به سوی مضامین جنسی عربیانی است که اغلب توهین آمیز نیز هست. در میان ۱۰ آلبوم رایج و برتر چند سال گذشته، مضامین محتوایی از آنها، در مورد تجاوز به عنف و خشونت جنسی است.

بازی‌های کامپیوتری و تلویزیونی

بازی‌های کامپیوتری نیز می‌توانند القاء کننده‌ی خشونت یا توهین‌علیه زنان باشد. در بسیاری از این بازی‌ها، به طور معمول، زنان بیشتر شخصیت‌های متفعل بازی هستند تا فعال و در موارد خاص تر نیز قربانیان بعضی صحنه‌ها. براساس تحقیقی که روی ۴۷ بازی و پرطرفدار نینتندو (Nintendo) انجام شده‌است، در بین ۱۱۵ شخصیت مذکور و ۹ شخصیت مؤنث، ۲۰ نفر از مردان نقش اصلی و غالب را داشته، در صورتی که هیچ یک از زن‌ها این گونه نقشی نداشته‌اند در این تحقیق، ۲۸ مورد از این بازی‌ها صحنه‌هایی داشته‌اند که زن‌ها را عناصری دون، پست و ضعیف نشان داده‌اند. برخی از این بازی‌ها، شخصیت کلیشه‌ای و منفی از زنان را در ذهن مخاطب خود ثبت نموده و مشوق بازیکن در به کارگیری خشونت‌علیه زنان است.

در یکی از بازی‌های با نام Duke Nukem بازیکن با کشتن زنان روسپی به ازای خسته و بی‌رمق کردن آن‌ها، پول نقد جایزه می‌گیرد.

یکی از تصاویر متحرک بازی‌های کامپیوتری، شیخ متحرک دختری است که نام «لارا کرافت» (Lara Craft) که ستاره نقش اول در بازی کامپیوتری Tomb Raider می‌باشد. او «سمبل روابط جنسی آزاد» است. جامعه شناسان می‌گویند، بازی‌هایی از قبیل Tomb Raider باعث ترویج جنسیت گرایی شده و شرایط را به نحوی بر نوجوانان تحمیل می‌کند که جهان را از دریچه‌ی صفحه‌ی مانیتور کامپیوتر و مطابع با آنچه در آنجا به وقوع می‌پیوندد، مشاهده نماینده تصویر سمبول‌های جنس مؤنث، ربودن دختران نمونه‌هایی از این وقایع می‌باشد.

همزمان با پیشرفت و توسعه امکانات شبکه جهانی اینترنت، بزه کارهایی از نوع تعقیب و آزار دیگران در شبکه اینترنت آنلاین شده است براساس تخمین‌های موجود، یک بیست زنان حداقل یک بار در زندگی خود هدف رفتارهای تعقیبی قرار گرفته و شواهد و مدارک موجود نشان می‌دهد که اکثریت مزاحمان سایبری (در شبکه اینترنت) مردانی هستند که زنان قربانی آنها می‌شوند. اینترنت، مزاحمت، مزاحمت (به طور خاص مزاحمت سایبری) را برای مرتكبین آن بسیار راحت تر و سهل الوصول تر از ارتکاب آن در شرایط عادی می‌کند.

مزاحمت مجازی، پدیده‌ای نسبتاً جدید است، اما شیوع و دامنه فراگیری آن رو به رشد می‌باشد. در بررسی به عمل آمده از زنان و دختران دانشجو، سیزده درصد این افراد مورد اذیت و آزار قرار گرفته و بیست و پنج درصد از این مزاحمت‌ها از نوع اینترنتی بوده است.

ضرورت گفتمان سازی در حوزه زن و خانواده

برگرفته از بیانیه دفتر مطالعات و تحقیقات زنان

گفتمان ها بر اثر عوامل اجتماعی، به شکلی غیر ارادی و فرایندی، یا بر اثر عوامل ارادی و مدیریت پذیرف ساخته و تقویت یا تضعیف می شوند. بنابراین، می توان سخن از ضرورت گفتمان سازی را سخنی رو دانست. برای تبیین ضرورت گفتمان سازی در حوزه زن و خانواده، سزاوار است این پرسش را پیش کشیم، چرا در چند دهه ای گذشته، نهادهای مدیریتی، سیاست گذاران، قانون گذاران و جامعه ای نخبگانی و فرهیختگانی به فهمی مشترک نسبت به مسائل و مشکلات زنان و خانواده فرسیده و در تدوین استاد راهبردی و قوانین و برنامه ها، ناهمانگ عمل کرده اند؟ پاسخ به این پرسش نیازمند بررسی عوامل چند، از جمله ضعف کارشناسی وجود ساختارهای معیوب است. اما بی شک، یکی از عوامل مهم آن، نبود یا ضعف نظام معنایی مشترکی است که در دامنه ای آن، مسائل توصیف و تحلیل، و ارزش ها تبیین شود. الگوهای اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و سیاسی طراحی شود. ساختارهای حقوقی اصلاح شود. استاد راهبردی تدوین و برنامه های کلان طراحی شود و در مرحله ای اجرا، براساس همان نظام معنایی، ارزشیابی شود. در پاسخ تفصیلی به این پرسش می توان گفت که در جامعه ای سنتی در حوزه زن و خانواده، دو گفتمان چیرگی نسبی داشته اند: گفتمان فروضی زنان و گفتمان خانواده محور. تحریر صفات زنانه، دیده نشدن مصلحت زنان حتی در ابعاد سلامت و بهداشت، ارزش گذاری کمتر برای فعالیت های زنانه و بی توجهی به مطالبات زنان، نمونه هایی از چیرگی گفتمان فروضی زنان بود که در جامعه های گوناگون، بیش و کم بازتاب می یافتد. چیرگی گفتمان خانواده را می شد در پرنگ بودن پیوندهای خانوادگی، برتری ارزش های گروهی خانواده بر منافع فردی، گرامیداشت والدین و حمایت از سالمندان دید. چیرگی گفتمان خانواده گرا، هم به فطرت خانواده گرای بشر باز می گشت و هم از تجربه ای تاریخی بشر در استفاده از ظرفیت های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و حتی سیاسی خانواده سرچشمه می گرفت و البته، آموزه های دینی نیز در تقویت این گفتمان مؤثر بودند.

تحولاتی که به ویژه در سده ای اخیر، در جامعه های بشری اثر گذاشت، به شکل گیری و تقویت گفتمان هایی رقیب، از جمله گفتمان فردگرایی و گفتمان برابری و گفتمان مصرف انجامید. گفتمان فروضی زنان به دلیل ناتوانی ذاتی خود و نداشتن پشتونه ای فطری و علمی، به تدریج به گفتمانی جاشه ای تبدیل می شود. هرچند می کوشد که خود را در شکل های پیچیده تر و پنهان تر حفظ کند. در برابر گفتمان تشابه، از ممیز نقطعه ضعف علمی و فطری گفتمان فروضی بهره برده و آشکار کردن شکل های فروضی و نکوهش آن را زمینه ای برای بخشیدن مشروعیت و عقلانیت به خویش و انتقال خود از حاشیه به متن قرار داده است.

البته، حاشیه نشینی گفتمان خانواده گرا، داستان شماری اندک از رایکال فمینیست های اروپایی ضد خانواده، لیبرال فمینیست های مخالف ارزشمندی خانواده و گروهی از مارکسیست ها و چپ گرایان که بگزیریم، تلاش های آشکار بر ضد کلیت خانواده چندان پرنگ نبوده استف بلکه در سده ای اخیر فرید چند علت در حاشیه نشینی گفتمان خانواده گرا تأثیر گذاشته است:

اول. چیرگی گفتمان برابری که در پوشش رویارویی با فروضی زنان، تمایزات تکوینی را کم اثر می دانست و بر همسانی نقش ها، فرصت ها، حقوق و الگوهای تربیتی و مشارکت اجتماعی تأکید می کرد.

دوم. چیرگی گفتمان فردگرا که شادکامی فردی و اباوه گرایی و استقلال را مفهوم مرکزی خود قرار می داد و نسبت به خانواده و روابط خانوادگی، براساس میزان دسترسی به آزادی و منافع فردی داوری می کرد.

سوم. چیرگی گفتمان مصرف که سبب می شد مصرف به عاملی مهم در هویت سازی و هویت نمایی تبدیل شود.

این نظام های معنایی که همگی خرده گفتمان هایی برای گفتمان لیبرالیستی اند- ارزش های خانواده ساختار خانواده، نقش های تمایز خانوادگی و اهمیت تشکیل و حفظ خانواده را زیر سؤال بردنده، به گونه ای که هم اکنون، گفتمان خانواده در همه ای جامعه های جدید، البته با آهنگی متفاوت، به حاشیه رانده می شود. نمودهای این حاشیه نشینی را در مواردی چون بالا رفتن سن ازدواج، افزایش طلاق، سهل انگاری نسبت به ارزش های خانواده در نظام تربیت رسما و غیر رسما، بی

توجهی به خانواده و بدهمی از مصلحت های خانواده، می توان در سیاست ها و برنامه ریزی ها دید. حاشیه نشینی تدریجی گفتمان خانواده در نیم قرن اخیر، در سطح جامعه ای نخبگانی و عمومی جریان داشته است. به دلیل اثربخشی خانواده از گفتمان های ضد خانواده است که می بینیم حساسیت خانواده در برابر تعییف ارزش های خانواده گرایانه کاهش یافته است. اینکه برخی برنامه های رسانه ای، ارزش هایی چون سرپرستی و اقتدار، مرزهای ارتباطی، قناعت و هم گرایی را، بدون دریافت واکنش های مؤثری از مخاطبان خود، زیر سؤال می بیند و اینکه نظام تربیت رسمی، خانواده را فقط حمایتگر اقتصادی مدرسه یا نهادی در دامنه ای برنامه های خود بیند و خانواده در شکل گیری سیاست ها و برنامه های خرد و کلان آموزش و پرورش و نظارت بر عملکرد آن دخالتی فعلی نداشته باشد، نمودهایی از حاشیه نشینی گفتمان خانواده در جامعه ای ایران است.

تغییر جهت گیری های مؤثر در زنان و خانواده در دولت های گذشته، می تواند نشانی از چیره نبودن گفتمان تناسب یا گفتمان خانواده باشد. در دولت های پنجم و ششم و در جریان تدوین برنامه های اول و دوم توسعه، توجهی ویژه به موضوع زنان و خانواده نشد. اینکه در دولت های هفتم و هشتم و تدوین برنامه های سوم و چهارم توسعه، بر تقویت مشارکت اجتماعی زنان و حرکت به سوی جهت گیری های تشابه طلبانه ای بین المللی پاافشاری می شد و اینکه در دولت های نهم و دهم و در تدوین برنامه های پنجم توسعه، تا اندازه ای بر خانواده گرایی تأکید می شود، نشانگر آن است که گفتمان تناسب و گفتمان خانواده، از حاشیه به متن نیامده اند و گرنه، چنان گسترش می یافتد که خودآگاه یا ناخودآگاه، در جهت گیری های دولت های مختلف گذشته از سلیقه های سیاسی شان، اثر می گذاشتند.

خطرات تهدید کننده سلامت زنان ایرانی

طرف دیگر مصرف فیبر، میوه و سبزی، بنشن و دانه‌ها خوراکی کمتر از متوسط جهانی است: "صرف نامطلوب کربوهیدرات چه از نظر کمیت و چه از نظر کیفیت باعث افزایش تری گلیسرید و کاهش HDL کلسترول خوب می‌شود که در شیوع بالای سندروم متابولیک در زنان ایرانی نقش دارد."

این تحقیق نشان می‌دهد مصرف زیاد روغن نباتی هیدروژنه (جامد) نقش مهمی در افزایش کالری غذا در ایران دارد.

بحран اقتصادی بویژه در سالهای اخیر باعث شده کیفیت تغذیه مردم افت کند و نقش کربوهیدرات‌ها در سبد غذای خانواده بیشتر شود.

۳۳.۷ درصد افراد بالای ۲۵ سال کشور دچار فشار خون هستند و تحقیق مرکز تحقیقات بیماریهای قلبی عروقی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نشان می‌دهد شیوع فشارخون، دیابت، کلسترول و سندروم متابولیک در زنان ایرانی نسبتاً بالاست: "تعداد زیادی از زنان جوان به بیماریهای قلبی مبتلا می‌شوند و تفاوت شیوع این بیماری بین زنان و مردان کم است بنابراین ایران باید فوراً به مسئله شیوع بیماریهای قلبی رسیدگی کند."

تصحیح الگوی غذایی بچه‌ها را به عنده بانوان می‌داند و از آنان خواسته تقلقات سنتی را به جای چیپس، پفک، شکلات و نوشابه را به کودکان معرفی کند.

طولانی بودن زمان پخت غذا بویژه سبزی‌ها که مواد سودمند را از بین می‌برد، و مصرف بیش از حد نوشابه‌های گازدار که باعث پوکی استخوان در زنان می‌شود. این در حالیست که سرانه مصرف نوشابه در ایران ۲ برابر و سرانه مصرف شیر یک سوم استاندارد جهانی است، به عبارت دیگر مهمترین منبع تامین کلسیم و جلوگیری از پوکی استخوان بویژه در زنان جایی در سبد غذایی خانوار ندارد.

تأثیر این وضعیت را در کودکان ایرانی می‌توان دید که به گفته دکتر سیاری (معاون محترم بهداشتی وزارت بهداشت و درمان) با «کمبود ریزمغذی‌هایی مانند آهن، روی، ویتامین D و مواجه اند و مشکل اضافه وزن و سوءتغذیه را نیز باید به آن اضافه کرد».

علاوه بر این کمبود ویتامین A در ۵۵ درصد و کمبود ویتامین B۲ در ۶۵ درصد خانواده دیده می‌شود. کمبود ویتامین D۳ هم زیاد است و پیشنهاد کرده این ویتامین به شیر مصرفی اضافه شود.

وزارت بهداشت ایران با راه اندازی وب سایت «کلیک آموزش تغذیه همگانی» سعی در افزایش اطلاع رسانی کرده و علاوه بر ادامه طرح آهن یاری در مدارس دخترانه، غذی سازی آرد با آهن و اسید فولیک و غذی سازی شیر با ویتامین D را مدنظر گرفته است.

مشکل تغذیه وقتی و خیم می‌شود که کم تحرکی هم به آن اضافه می‌شود: موانع فرهنگی و اجتماعی، محدودیت امکانات و ممنوعیت‌های حکومتی باعث می‌شود دختران به تحرک عادت نکنند و زنان هم برای این فعالیتها با دشواری مواجه باشند.

بررسی شاخص‌های سلامت و نگاهی به آمار نشان می‌دهد مهمترین مسئله ای که سلامت زنان ایرانی را تهدید می‌کند مجموعه ای از تغذیه نامناسب، کم تحرکی و چاقی است که به دیابت، بیماری‌های قلبی-عروقی و سندروم متابولیک منجر می‌شود.

در حال حاضر با پیشرفت بهداشت و پزشکی، بیماری‌های غیر واگیر و از همه مهمتر بیماری‌های قلبی-عروقی عامل اصلی مرگ‌ومیر در دنیا بشمار می‌رود: ۶۰ درصد موارد مرگ در دنیا که ۸۰ درصد آن در کشورهای کمدرآمد یا با درآمد متوسط اتفاق می‌افتد.

گزارش دفتر ایران سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد ۷۲ درصد مرگ‌ها در ایران ناشی از بیماریهای غیر واگیر است و "هیچ نشانه ای از بهبود قابل ملاحظه کاهش عوامل خطرساز بویژه در میان زنان دیده نمی‌شود."

در این میان، مهمترین مسئله ای که سلامت زنان ایرانی را تهدید می‌کند مجموعه ای از تغذیه نامناسب و کم تحرکی و چاقی است که به دیابت، بیماری‌های قلبی-عروقی و سندروم متابولیک منجر می‌شود.

۵۰ درصد زنان ۱۵ تا ۶۴ ساله ایرانی اضافه وزن دارند و در سینه ۴۵ تا ۵۵ سال شیوع اضافه وزن به ۸۰ درصد می‌رسد: متاسفانه الگوی مصرف غذا در خانوارهای ایرانی به سمت مصرف مواد غذایی پرچرب، پرکالری، چرب، شیرین از جمله فست فودها تغییر کرده است که نیازمند بازنگری فوری است.

صرف لینیات کم‌چرب، حبوبات، نان سبوس دار، میوه و سبزی تازه، غذاهای فیبردار و سنتی ایرانی باید جایگزین این الگوی غلط شود تا از بیماری‌های غیر واگیر نظیر دیابت، قلبی و عروقی و چاقی در جامعه جلوگیری شود. روند چاقی کودکان در ده سال گذشته دو برابر شده است که این موضوع خطرناک است و باید مادران رفتارهای غلط تغذیه‌ای و الگوی مصرفشان را اصلاح کنند.

آنچه نگرانی کارشناسان را برانگیخته شیوع زیاد سندروم متابولیک است که بطور ساده می‌توان آن را ترکیبی از چاقی (BMI > ۳۰)، افزایش فشارخون، دیابت و بالا بودن چربی خون تعریف کرد.

جز زمینه‌زننگری کم تحرکی و تغذیه نامناسب مهمترین دلایل ایجاد سندروم متابولیک است و آمارهای نشان می‌دهد این سندروم در ایران شیوع بسیاری بویژه در میان زنان دارد. **مرکز تحقیقات سیاست‌گذاری سلامت شیوع سندروم متابولیک را در زنان ایرانی ۲۹.۹ درصد برآورد کرده است.** بررسی مرکز تحقیقات امنیت غذایی نشان می‌دهد یک سوم جمعیت بزرگسال و ده درصد نوجوانان به این سندروم مبتلا هستند. این بررسی نشان می‌دهد عادت‌های تغذیه‌ای جامعه ایران از زمان انقلاب (دهه شصت شمسی) شروع به تغییر کرده و آثار آن از یک دهه بعد ظاهر شده است.

بر اساس این تحقیق کربوهیدرات‌ها (نان سفید، برنج، سبز زمینی) غذای اصلی مردم ایران را تشکیل می‌دهد و ایران از این حیث در میان پرمصرف‌ترین کشوهای دنیاست. از

روند مرگ مادر در استان فارس

نویسنده: دکتر نجمه مهارلویی (عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت)

مقدمه: مرگ مادر باردار معمولاً به علت پنج عارضه رخ می دهد: خون ریزی، عفونت، سقطهای غیر ایمن، اختلالات فشار خون در حاملگی و زایمان مشکل یا طولانی. لازم به ذکر است یک اصل مشترک در تمام مادرانی که فوت کرده اند، دریافت درمان ناکافی با شروع دیر هنگام درمان است. پس بر آن شدیدم تا با مطالعه روند مرگ مادران که در سالهای ۸۲-۸۹ در استان فارس اتفاق افتاده بود، مقاطع ضعف را شناسایی کرده، با ارائه نتایج به سیاستگذاران سلامت در جهت رفع آنها اقدامات لازم به عمل آید.

نتایج مطالعه نشان داد که ۷۵٪ موارد مرگ در مقطع زایمان یا پس از زایمان اتفاق افتاده است که نشانه ای از اهمیت مراقبتهای حین و پس از زایمان بوده و لازم است نسبت به آموزش کادر درمان در خصوص بررسی وضعیت مادران دراین مقاطع حساسیت لازم ایجاد گردد.

طی این مطالعه ثابت شد علل عدمه فوت مادران شامل موارد زیر بوده است:

- ۳۸/۶٪ خونریزی واژینال (شایعترین)،

- ۱۱/۴٪ اکلامپسی،

- ۹/۱٪ عفونت،

- ۸٪ بیماری قلبی عروقی،

- ۵/۷٪ آمبولی

- ۲۷/۳٪ بدیل سایر علل یا نامشخص بوده است

- ضرورت آسیب شناسی میدانی دلایل عدم تحقق اهداف کشوری کاهش میزان مرگ و میر مادران در کمیته کشوری مربوطه و اتخاذ برنامه های استراتژیک و عملیاتی مبتنی بر شواهد بالا در جهت سیاستگذاریهای جدید کاربردی و مبتنی بر شواهد در این زمینه

- انجام مطالعات ثانویه بر روی کلیه مطالعات کشوری در زمینه مرگ و میر مادران و ارائه مدلهای مناسب کاهش آسیب در این زمینه

- ۴۰٪ از مرگهای مادران باردار به دلیل خونریزی پس از زایمان رخ داده است که از دلایل قابل پیشگیری می باشد. از جمله پیشنهادات در این خصوص می تواند آموزش مادران در خصوص مقادیر غیر نرمال خونریزی واژینال (پس از زایمان) و نیز آموزش پرسنل بهداشتی بویژه در مناطق روستایی و شهرستانهایی که امکانات تشخیصی و درمانی محدودتری دارند در خصوص ارجاع به موقع بیماران به مراکز و بیمارستانهای مجهزتر می باشد.

سازارین

زایمان به روش سازارین یک پروسیجر پرخطر برای مادر و نوزاد است. فراوانی قابل قبول رخداد سازارین از نظر

سازمان جهانی بهداشت ۱۵-۱۰ درصد می باشد. این در حالی است که این آمار در دنیا در حال افزایش است. در ایران این آمار تا ۸۵٪ در برخی بیمارستانهای خصوصی شهر تهران گزارش شده است. اما به طور میانگین رخداد سازارین در ایران حدود ۴۳٪ تخمین زده می شود که بسیار بالاتر از بسیاری از کشورهای جنوب آسیا و خاورمیانه (حدود ۲۶٪) است. با توجه به مطالعه ای که بر کلیه موارد زایمان که در سالهای ۱۲۸۶-۱۳۸۶ در استان فارس ثبت شده بود، انجام گرفت، ثابت شد که:

- آمار رخداد زایمان به روش سازارین از ۵۱/۶٪ در ۱۳۸۶ به ۵۲/۲ در ۱۳۸۸ رسید. بطوریکه اگر سرعت رشد با همین سرعت افزایش یابد طی دو تا سه دهه به ۱۰۰٪ خواهد رسید. طبق این تحقیق آمار سازارین در استان فارس در سال ۱۳۸۸ با توجه به آمار ۸۰۰۰۰ تولد در آن سال در استان فارس) معادل ۴۲۵۶۰ مورد سازارین است.

- شایعترین عوامل مرتبط با سازارین شامل:

- سن مادر

- بیماری زمینه ای مادر

- تاریخچه مثبت سقط قبلی

- تعداد فرزندان زنده (غالب سازارین ها در مادران نخست زا انجام گرفته بود)

پس با توجه به افزایش سن ازدواج و به دنبال آن افزایش سن مادران حین زایمان لزوم تبلیغات بیشتر و ترویج زایمان در سنین پایین تر احساس می شود. همچنین توجه ویژه به کاهش انجام سازارین های غیر ضروری بویژه در مواردی که مادر نخست را است بسیار مهم است

در یک بررسی که پس از این مطالعه چهت یافتن عوامل دخیل در افزایش آمار سازارین در استان فارس بر روی ۶۹۲۱ مادر باردار که در هفته ۲۰ تا ۳۰ بارداری قرار داشتند، انجام گرفت نشان داد که ۶۲/۲٪ از آنها شیوه زایمان طبیعی، ۷/۳۱٪ سازارین و ۶٪ باقیمانده هنوز تصمیم نهایی خود را خصوص شیوه زایمان نگرفته بودند. در این مطالعه مشخص شد که سطح آگاهی مادرانی که موافق زایمان طبیعی بودند در خصوص عوارض سازارین بیشتر از مادران دو گروه دیگر بود. همچنین در این مطالعه مشخص گردید که عوامل دخیل در انتخاب شیوه زایمان عبارت بودند از:

- محل دریافت مراقبتها در دوران بارداری در بخش خصوص

- تاریخچه مثبت نایابوری

- تاریخچه مثبت سقط

- تحصیلات دانشگاهی مادر و همسر

- سطح پایین آگاهی مادر در خصوص عوارض سازارین

- نگرش مثبت مادر باردار نسبت به سازارین

- نگرش مثبت همسر نسبت به سازارین

- نگرش مثبت خانواده نزدیک و دوستان مادر باردار نسبت به سازارین

- موانع موجود در خصوص انجام زایمان طبیعی

بنابراین باز هم ضرورت افزایش آگاهی مادر، همسر و خانواده در خصوص عوارض سازارین تاکید می شود. همچنین از جمله مهمترین عوامل رواج دهنده زایمان طبیعی را می توان ترویج شیوه های زایمان طبیعی بدون درد، حضور پزشک متخصص زنان و زایمان بر باليین مادر و نيز اطمینان بخشی مادر، همسر و خانواده نزدیک وی در خصوص ايمان بودن زایمان طبیعی از نظر سلامت مادر و نوزاد دانست.

در ادامه این مطالعه، از مادران پس از زایمان در خصوص شیوه زایمان انها و عوارض نوزادی پرسشگری شد. در عمل ثابت شد از کل این موارد ۰/۳٪ از مادران فرزند خود را در نیمه دوم بارداری و (۰/۰۴٪) در ماه اول (دوران نوزادی) از دست داده بودند.

در کل ۳۷/۶٪ زایمان طبیعی و ۱۲٪ زایمان سازارین داشتند. شواهد موجود نشان داد که ۴/۳۴٪ از سازارینها بصورت اوژرانسی و مابقی بر اساس برنامه ریزی قبلی انجام شد. همچنین ۹/۱۴٪ از موارد سازارین صرفاً بنا به درخواست مادر، ۲۲/۲٪ به علت سازارین قبلی، ۴/۱۰٪ بنا به تمایل پزشک معالج، ۴/۲۱٪ به دلیل مشکلات مادر، ۲۸٪ به علت مشکلات جنینی و ۲/۳٪ به دلیل ترکیبی از مشکلات مادری و جنینی انجام شد.

در این مطالعه ارتباطی بین سطح اجتماعی - اقتصادی خانواده ها و آپگار نوزادان، بستره شدن نوزادان در بخش مراقبتها ویژه و مرگ نوزادان یافت نشد. همچنین فراوانی ترومایانی نوزادی ناشی از زایمان شامل شکستگی استخوان بازو، ترقوه، ران، و جمجمه به سطح اجتماعی و بیمارستان محل تولد، و یا عامل زایمان (پزشک متخصص و یا ماما) ارتباطی نداشت. اگرچه عوارضی مانند زردی نوزادی، عفونتهای نوزادی، تشنج نوزادان در گروه اجتماعی - اقتصادی متوسط به صورت معنا داری بیشتر از گروه سطح پایین و بالا بود. پس نکته قابل تأمل این است که توجه بیشتری نسبت به گروه متوسط جامعه باید شود. این گروه که قسمت عمده جامعه را تشکیل می دهد، نه از کمکهای ویژه دولت که به قشر محروم جامعه می شود برخوردار هستند و نه توان مالی در حد گروههای مرتفع جامعه را دارا هستند که به موقع از امکانات پیشگیرانه و درمانی بهره برند.

گزیده مقالات سومین سمینار بین المللی سلامت زنان

بررسی ارتباط استفاده از سیگار توسط مادر در دوران بارداری با بروز اختلال دو قطبی در فرزندان

نویسنده: لیلا کارگرفرد

مقدمه: سیگار کشیدن مادر در دوران بارداری با تعدادی از پیامدهای ظاهری ناگوار در فرزندان از کودکی تا بزرگسالی در ارتباط است. شواهد زیادی در خصوص ارتباط مصرف سیگار توسط مادر در دوران بارداری با مشکلات شناختی و رفتاری در فرزندان، از جمله اختلال در توجه، یادگیری و ضعف حافظه و همچنین افزایش خطر بروز اختلالات مغزی همراه با علایم ظاهری مانند بیش فعالی و کاهش توجه وجود دارد. همچنین تأثیر مستقیم نیکوتین بر مغز جنین که منجر به اختلال در مهاجرت سلول های عصبی و اختلال در تکثیر و تمایز سلولی در مطالعات حیوانی به اثبات رسیده است. اما رابطه بین سیگار کشیدن مادر و بروز اختلال دو قطبی در فرزندان به طور عمیق مورد بررسی قرار نگرفته است. بنابراین در این مقاله این موضوع که آیا سیگار کشیدن مادر در دوران جنینی خطر بروز اختلال دو قطبی را در فرزند افزایش می دهد، بررسی خواهد شد.

روش مطالعه: در یک مطالعه مورد-شاهدی، ۶۴ بیمار مبتلا به اختلال دو قطبی که دارای مادران سیگاری بودند و با استفاده از منابع بالینی و بانک داده ها شناسایی شده بودند مورد بررسی قرار گرفتند. تمامی بیماران مورد مصاحبه قرار گرفتند و با استفاده از معیار های DSM-IV تشخیص داده شدند. افراد مورد مطالعه بر اساس سن، سال تولد (با انحراف معیار ۳۰ روز) و جنس همخوان شدند.

نتایج: پس از تعديل متغیرهای مخدوش کننده احتمالی، فرزندانی که در دوران جنینی در معرض دود سیگار مادر قرار داشته اند، با خطر دو برابری برای ابتلا به اختلال دو قطبی مواجه بودند ($odds\ ratio=2.87, 95\% confidence\ interval=1.58-2.35$)
این ارتباط به صورت اولیه در فرزندان مبتلا به اختلال دو قطبی بدون داشتن ظواهر بیمار روانی بیان شد.

نتیجه گیری: قرار گرفتن فرزندان در معرض دخانیات در دوران بارداری، ممکن از یکی از عوامل مستعد کننده ابتلا به اختلال دو قطبی باشد. با این حال پیشنهاد می شود لزوم بررسی سایر عوامل فamilی اندازه گیری نشده در این مطالعه، قبل از علت اثرات تراتوژنیک مد نظر قرار گرفته شود.

نقش زنان ایرانی پس از حوادث غیر مترقبه، یاری رسان یا درمانده؟

نویسنده: دکتر مریم نخعی

مقدمه: مردان و زنان به نسبت مساوی تحت تأثیر حوادث غیر مترقبه و بحران ها قرار می گیرند، اما آن ها به روش های مختلف حوادث غیر مترقبه را تجربه می کنند. همچنین تفاوت های جنسیتی در بهبودی و بازتوانی از تجربیات پس از حوادث وجود دارد. زنان به عنوان قربانیان منفعل از حوادث به تصویر کشیده می شوند، اما این مسأله الزاما درست نمی باشد. حوادث غیر مترقبه می تواند سلامت زنان را به طور مستقیم یا غیر مستقیم تحت تأثیر قرار دهد. نیازهای زنان برای بهبودی از خدمات ناشی از حوادث به میزان کمی مورد مطالعه قرار گرفته است. به منظور ارائه دانش جدید و ترویج مشارکت بانوان در تمام مراحل چرخه حوادث غیر مترقبه، تصمیم به اخذ دیدگاه ها و تجربیات از خود زنان گرفتیم. برای درک زندگی روزمره زنان در حادث، به عنوان اولین قدم این مطالعه به بررسی وضعیت زنان ایرانی پس از فاجعه زلزله بم می پردازد.

روش مطالعه: این مطالعه به صورت یک مطالعه تجزیه و تحلیل محتوای کیفی طراحی شد. بیست نفر از افرادی که در طی یک فاجعه خدمات بهداشتی درمانی ارائه یا دریافت نموده بودند به صورت نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. اطلاعات به صورت دقیق و با استفاده از مصاحبه های نیمه ساختارمند از آنها دریافت گردید. تمام مصاحبه ها به صورت کلمه به کلمه بازنویسی شد و محتوای کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: سه زمینه اصلی منعکس کننده وضعیت زنان پس از حوادث شامل اثرات فردی از حادثه، زنان و خانواده و زنان در جامعه بود. شرکت کنندگان در مطالعه اثرات احساسی از دست دادن و آشفتگی امراض معاش خانواده به عنوان یکی از نتایج تخریب و چالش های ناشی از آسیب های فیزیکی را تجربه کرده اند. زنان تغییرات عملکردی را در خانواده به دلیل جدایی و درگیری ها تجربه می کنند که نیازمند مدیریت پس از وقوع حادثه می باشد. فوری ترین درخواست آنها ساکن شدن در محل زندگی خود بود این زنان انگیزه زیادی برای کمک و تلاش برای بازسازی داشتند.

نتیجه گیری: آگاهی از نیاز زنان پس از حوادث غیر مترقبه بر اساس رویکرد حساس جنسیتی

برای برنامه ریزی جهت بازسازی و ترمیم آسیبهای روحی کمک کننده خواهد بود.

کلمات کلیدی: حوادث غیر مترقبه، گروه های خاص، زنان

روان درمانی حمایتی، قبل، حین و بعداز درمان ناباروری، فرصت یا ضرورت؟

نویسنده: سارا مقدم

مقدمه: ناباروری یک بحران پیچیده در زندگی و یک تجربه احساسی دردناک می باشد. عوامل روانی می توانند ناباروری را تحت تأثیر قرار دهد و ناباروری نیز می تواند پیامدهای روانی به دنبال داشته باشد. زوج های نابارور، علاوه بر مشکلات جسمی به دلیل انجام روشهای تشخیصی و درمانی ناباروری، مشکلات روانی و خسارات متعددی را برای حفظ زندگی زناشویی خود تجربه می کنند.

روش مطالعه: این مقاله بر اساس مرور نظام مند مطالعات ملی ۲۰ سال اخیر و با استفاده از منابع کتابخانه ای و بانک داده های در دسترس و با کلید واژه هایی نظیر عوامل روانی، روان درمانی حمایتی و درمان ناباروری انجام شد. مطالعات منتشر شده به زبان های غیر فارسی، گزارش مورد، و نامه های منتشر از مطالعه حذف شدند و درنهایت ۳۰ مقاله و کتاب به عنوان منابع انتخاب شدند.

نتایج: ۵۳ نوع از آسیب های احتمالی در سه حوزه فردی، بین فردی و فرافردی و در ۵ بعد شناختی، عاطفی، رفتاری، زیستی و محیطی در زندگی زوج های نابارور ایرانی طبقه بندی شدند. مشکلات روانی با حدود ۸۵ درصد، بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. ۴۸ درصد از زنان نابارور و ۲۳/۸ درصد از مردان نابارور از درجات مختلف افسردگی و نارضایتی زناشویی رنج می برند و رابطه معکوس معناداری بین اعتماد نفس و عوامل مؤثر در استرس ناباروری (مائیل جنسی، ارتباطات، اجتماع، شیوه زندگی بدون فرزند و احساس نیاز به والد بودن) رنج می برند. اما بسیاری از زوج ها، آمادگی شروع فرآیند درمان را ندارند. روش های درمانی، استرس زا، همراه با عوارض جانبی داروها یا اعمال جراحی و دارای هزینه اقتصادی بالا برای بیماران می باشند. به هر حال روان درمانی حمایتی، فبل، حین و بعداز انتخاب روش درمانی در نظر گرفته نشده است و تمام درمان های حاضر فیزیکی و پیشکی می باشند.

نتیجه گیری: با توجه به شیوع رو به رشد ناباروری و نقش عوامل روانی در زندگی زوج های نابارور، روان درمانی حمایتی به عنوان یکی از مؤثرترین راه های درمان دارای اهمیت می باشد. بنابراین توصیه می شود زوج های نابارور مهارت مدیریت استرس برای شروع درمان، ادامه آن و به اتمام رساندن درمان تحت مشاوره هدفمند قرار بگیرند.

کلمات کلیدی: عوامل روانی، روان درمانی حمایتی، درمان ناباروری

تجربیات زنان نسبت به عوامل مرتبط با انجام جراحی پلاستیک : یک مطالعه کیفی

نویسنده: مریم قاسمی

زمینه و هدف: جراحی زیبایی یکی از مسائل مهم در حوزه پزشکی - فرهنگی و یکی از موضوعات مورد بررسی در جامعه شناسی است. با عنایت به اینکه جراحی زیبایی در جامعه ایران طی سال های اخیر افزایش یافته است، هدف اصلی این مقاله تحلیل و تبیین عوامل مرتبط با انجام عمل جراحی زیبایی توسط زنان است. با ورود به قرن بیست و یکم و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی مردم و افزایش امید به زندگی در افراد بشر و با تسهیل شرایط علمی و عملی، انجام اعمال جراحی های زیبایی به ویژه در کشورهای پیشرفته صنعتی و همچنین کشورهای توسعه یافته، گسترش روز افزون یافته است.

روش بررسی : این مطالعه به روش کیفی با رویکرد تحلیل محتوا و با استفاده از مصاحبه های فردی باز و ساختار یافته انجام گرفت. با استفاده از نمونه گیری مبتنی بر هدف، ۲۰ نفر از زنان داوطلب برای انجام عمل جراحی بینی در مرحله آمادگی انتخاب شدند و نمونه گیری تا اشباع Graneheim داده ها ادامه یافت . داده ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی توصیفی و به روش Lundman تجزیه و تحلیل گردید. یافته ها: متغیر اصلی پدیدار شده در طی مطالعه «احساس زشتی» بود. چالش های عاطفی روانی اصلی ترین تغییرات اولیه بودند. زیر مضمون ها شامل مشکلات روانی، تغییر تصویر ذهنی از ظاهر خود، واکنش های منفی نسبت به خود، احساس زشتی و عدم آمادگی برای فعالیتهای اجتماعی بود.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که زنان داوطلب ، تغییرات عاطفی-روانی متعددی را تجربه می کنند و در بسیاری از موارد، وابسته به احساس زشتی می باشند. این تغییرات نیازمند بررسی و برنامه ریزی در نظام سلامت زنان می باشد. به نظر می رسد استفاده گسترده تر از خدمات مشاوره روانشناسی در متغیرهای سرمایه فرهنگی، فشار هنجاری و پایگاه اقتصادی - اجتماعی، متغیرهای تصور از بدن، و روابط اجتماعی می تواند سودمند باشد و انجام مشاوره بر مبنای تجارب عنوان شده برنامه ریزی شود.

کلمات کلیدی: مطالعه کیفی ، جراحی پلاستیک، زنان

نقش تغذیه در بروز سرطان پستان

نویسنده: مهرنوش شیردهی

مقدمه: تغییرات ایجاد شده در ۲۰ سال اخیر، سلامت جامعه ما را نیز تغییر داده است. بر اساس آمار سازمان بهداشت جهانی، بیماری های مزمن ۶۰ درصد علل مرگ را در جهان به خود اختصاص داده است. همچنین سالانه حدود ۳۵ میلیون مرگ در جهان به دلیل این بیماری ها رخ می دهد. نوع تغذیه حداقل در ۳۵ تا ۵۰ درصد از بروز سرطان ها نقش مهمی دارد. هدف این مطالعه تعیین نقش تغذیه در بروز سرطان پستان می باشد.

روش کار: پژوهش مروری حاضر به بررسی مقالات با جستجوی کلمات کلیدی سرطان پستان، تغذیه و رژیم غذایی در بانک های اطلاعاتی مانند الزویر، اسپرینگر، کوکران، مدلاین و پایگاه داده های جهان اسلام (SID) می پردازد. معیارهای ورود مقالات به مطالعه شامل مقاطعی بودکه از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۴ منتشر شده باشند. همچنین بیماران مورد مطالعه در مقالات در محدوده سنی ۲۵ تا ۷۵ سال بوده و واجد عوامل خطر سرطان پستان بودند. در مجموع ۱۵ مقاله وارد مطالعه شدند و نتایج مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج: نتایج این مطالعات نشان داد که افزایش مصرف غذاهای آماده حاوی اسیدهای چرب اشباع و مواد نگهدارنده در ایجاد این بیماری مؤثر می باشند. در مقابل مصرف کلم، گل کلم، بیان، سیر، چای سبز، انگور و مرکبات منجر به توقف تغییرات بد خیم در سلول می باشد. منابع غذایی حاوی اسید فولیک مانند دارای برگ سبزیجات، و منابع غذایی حاوی ویتامین E مانند روغن آفتابگردان، جوانه گندم و غذاهای دریایی به دلیل اسیدهای چرب امگا ۳، سلنیوم، روی، ویتامین E و غیره در پیشگیری از بروز بسیاری از سرطان ها به خصوص سرطان کولون و پستان دارای اهمیت می باشند.

بحث: استفاده از غذای ناسالم نقش مهمی در سرطان های زنان به ویژه سرطان پستان دارند. بنابراین برای پیشگیری از سرطان پستان نیاز به تغییر عادات بد غذایی در زنان در معرض خطر احساس می شود.

توصیه های طب سنتی ایرانی در خصوص زنان باردار

نویسنده: دکتر محمد مهدی پرویزی

مقدمه و هدف: بارداری دوره‌ی بسیار حساسی است که در طی آن بانوان باید از همه لحاظ مراقب سلامتی خودشان باشند زیرا هر اشتیاه باعث به خطر افتادن جان فرزندانشان می‌شود. طب سنتی ایرانی برای زنان باردار توصیه‌هایی ارائه کرده است مادران باردار با تصور اینکه هر داروی شیمیایی عوارضی به همراه دارد به سمت مصرف خودسرانه داروهای گیاهی می‌روند. لازم به ذکر است که گیاهان دارویی بسیار قوی وجود دارند که می‌توانند در مقوله سوموم وارد شوند. کلاً این گیاهان و دیگر روش‌های درمانی طب سنتی از جمله فصد و حجامت باید توسط پزشک متخصص طب سنتی تجویز شوند. در کتب مرجع طب ایرانی نیز به مبحث مراقبت‌های بارداری بطور کامل پرداخته شده است و توصیه‌های جالب غذایی و دارویی به خانم‌های باردار ارائه شده است که در این مقاله به بیان چند مورد می‌پردازیم. روش کار: این مطالعه مروری بوده، با استفاده از کتاب‌های اصیل طب سنتی اسلامی شامل ذخیره خوارزم شاهی، طب اکبری، شرح الاسباب، مفرح القلوب، حفظ الصحه ناصری و قانون استفاده شده است.

نتایج: از دیدگاه طب ایرانی، حساس‌ترین زمان بارداری، یک ماه و نیم اول بارداری و ماه هشتم به بعد است و اولین بارداری هر خانم حساس‌تر می‌باشد. آنها بهترین غذا برای خانم باردار را نان خوب و همچنین خوردن آش‌ها و آبغشت‌های ساده (بدون ترشی و ادویه)، مویز، به، سیب میخوش و گلابی دانسته‌اند. حکمای طب ایرانی از اثرات منفی برخی مواد و فعالیت‌های موثر بر بدنش خانمهای باردار مطلع بوده و آنها را منع نموده اند که از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: اجتناب از غم، خشم و خوشحالی بیش از حد؛ اجتناب از استشمام بوهای تنده و قوی؛ اجتناب از پرخوری که موجب بیماری تخمه و سپس هیضه (مضر ترین بیماری برای بارداران) می‌شود؛ اجتناب از مصرف مواد ترش مزه به ویژه سرکه، مواد تندزمه مثل فلفل و مواد تلخ مزه؛ اجتناب از مصرف هر ماده‌ای که موجب خروج خون قاعده‌گی شود (با اصطلاح مدر طمث در کتب طب ایرانی) مانند لوبيا، نخود، زعفران و خطمی؛ اجتناب از مصرف مواد و غذاهای شدیداً گرم یا سردمزاج.

نتیجه گیری: پیشنهاد می‌شود که به توصیه‌های طب سنتی ایرانی و نسخ طب سنتی که به عنوان یک مکتب کامل، پویا، علمی و با مبانی فکری آزموده شده به حساب می‌آید، توجه بیشتری شود و حتی مطالعات علمی و بالینی جامع تری پیرامون آنها انجام شود. جمع آوری توصیه‌های علمی حکما و همچنین این مطالعات جهت هدایت مادران باردار و پزشکان ضروری به نظر می‌رسد.

کلمات کلیدی: طب سنتی ایرانی، بارداری، سلامت زنان

پژوهشی
کلید سلامت

رژیم های لاغری غلط به بدن آسیب می رساند

امروزه تعداد افرادی که به دنبال رژیم های سریع و آنی برای لاغری می گردند کم نیست اگر شما هم از این رژیم پیروی می کنید به این مطلب توجه کنید.

بسیاری از افراد به ویژه بانوان اقدام به رژیم لاغری به روش شخصی می نمایند. سلایق شخصی در رژیم لاغری و غذایی هیچ توجیه علمی نداشته و اثربار نیست. چنین روش های خودسرانه نه تنها اقدامی بیهوده می باشد بلکه موجب تنفس و بروز رفتارهای عصبی و کسالت روحی نیز می شود.

اولین و رایج ترین اشتباهی که افراد در برنامه کاهش وزن خود مرتكب می شوند محاسبه غلط کالری صرفی در برنامه رژیم غذایی است. بدترین روش برای شروع رژیم غذایی، کاهش ناگهانی میزان کربوهیدرات و در نتیجه از دست دادن مایع زیادی از بدن است. کاهش مایعات به میزان مایعات دریافتی بستگی ندارد، بلکه مستقیماً به توانایی بدن در نگهداری مایعات ارتباط دارد. در این برنامه ها چربی بدن کاهش نمی یابد، بلکه در واقع تها پروتئین از دست می رود که برای کلیه ها بسیار خطرناک است. هنگامی که این نوع رژیم ها موقتاً قطع شوند فرد مجدداً با افزایش وزن به صورت چربی مواجه می شود و اغلب می بینیم فرد حتی چاق تر از زمان قبل از رژیم شده است. موضوع لاغری و بلعکس چاقی باید علمی و با شناخت از کنش و واکنش اندام های درونی بدن باشد. وقتی افراد کثیری از مکانیسم لاغری در سلول های بدن و این که چگونه و در چه شرایطی چربی می سوزد و یا چگونه توده عضلات و چربی در بدن شکل می گیرد شناختی ندارند، بدیهی است تلاش برای لاغری یا چاقی بیهوده خواهد بود.

وقتی شخصی از چگونگی ترشح انسولین در بدن اطلاعی ندارد و از عملکرد انسولین در بدن آگاه نیست، یا فرق چربی های مفید و چربی های بد را نمی داند، رژیم لاغری وی جز سختی و عذاب چیزی دیگری را برایش به ارمغان نمی آورد. گرسنه ماندن باعث می شود وزن بدن به دلیل ذخیره سازی چربی افزایش یابد. اگر هدفتان از گرسنه کشیدن کاهش وزن است باید در برنامه رژیمی خود تجدیدنظر کنید.

به جای گرسنه یک برنامه مناسب ورزشی برای خود تعیین کنید و بیشتر به باشگاه بروید. از میوه جات، سبزیجات، حبوبات، گوشت های کم چرب و ماهی استفاده و سعی کنید ^۱ یا ^۵ بار در هفته طبق یک برنامه منظم ورزش کنید.

زنان باردار به حداقل ۱۵ گرم پروتئین و زنان شیرده به ۲۰ گرم پروتئین در روز نیازمندند در دوران بارداری سوخت و ساز کل پروتئین بدن افزایش پیدا می کند. وی گفت: مقداری از پروتئین صرف رشد و نمو جنین، تشکیل جفت، خون، مایع آمنیوتیک و حفظ بافت های بدن مادر در این دوران می شود.

میزان پروتئین مورد نیاز در دوران بارداری روزانه ۱۵ گرم و در دوران شیردهی ۲۰ گرم بیش از مقادیر توصیه شده برای زنان قبل از بارداری است و در بارداری های چند قلو نیاز به پروتئین بیش از این مقدار است.

نقش اصلی کربوهیدرات ها تامین انرژی برای سلول های بدن به ویژه مغز، سیستم عصبی، گلبول های قرمز و سفید خون است و در بارداری جنین از گلوكز به عنوان منبع اصلی انرژی استفاده می کند.

چربی منبع بزرگ انرژی برای بدن است و به جذب ویتامین های محلول در چربی و کاروتینوئیدها کمک می کند.

همچنین در مغز در حال تکامل جنین و شیرخوار به مقدار زیاد ماده اولیه اسید چرب امگا ۳ تجمع پیدا می کند.

مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت از بدو تاسیس تا اردیبهشت ۱۳۹۳ تهیه و تنظیم: دکتر بهنام هنرور(عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت)

مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت در مهر ماه سال ۱۲۸۸ و با ریاست استاد کامران باقری لنگرانی تأسیس گردید. رسالت این مرکز همواره آن بوده است تا با استفاده از ظرفیت های بالقوه خود شواهد علمی لازم را به منظور سیاستگذاری، ظرفیت سازی و همکاری های بین بخشی در حوزه سلامت فراهم نماید و در این راستا با به کار گیری تمام توان بالقوه منابع تحقیقاتی و آموزشی سطح کشوری و بین المللی نه تنها جایگاه خود را به یکی از مراکز تحقیقاتی اشر گذار بر سیستم سلامت ارتقاء دهد بلکه به عنوان مرکزی پشتیبان در هدایت سیستم سلامت کشورمان و مراکز تحقیقات وابسته به این موضوع به سمت کسب موقعیت برتر و الگوی عملیاتی تحقیقی کشورهای منطقه طبق برنامه ایران ۱۴۰۴ عمل نماید.

- استراتژی های مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت:

توسعه کمی و کیفی تحقیقات، آموزش و توانمندسازی، حمایت طلبی و ارتباطات، تقویت منابع پرسنلی، نرم افزاری، مالی و سخت افزاری، ترویج ترجمان دانش، واکاوی اطلاعات، مطالعات ثانویه و آینده پژوهی می باشد.

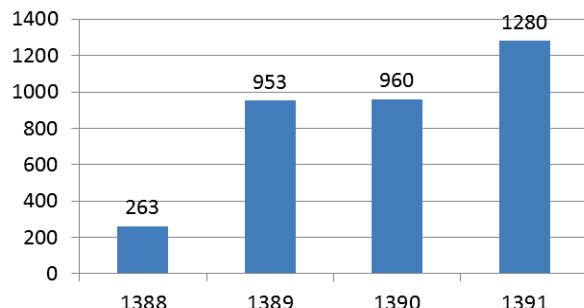
- فعالیت و دستاوردهای مرکز از بدو تاسیس:

- ۹۹ طرح مصوب ، ۱۴۹ مقاله چاپ شده ، ۴۲۱ استناد به مقالات مرکز ، Hindex برابر با ۱۱

پژوهه های در دست اجرا و یا برگزاری شده در زمینه های سلامت زنان (همچون پوکی استخوان) از طریق راه اندازی درمانگاه مستمر بانوان (با هدف غربالگری زنان سرپرست خانوار تحت پوشش کمیته امام خمینی (ره)، از نظر سلامت)، بیماری های غیر واگیر (همچون سندروم متابولیک، کوهورت کبد چرب غیر الکلی، کوهورت بیماران پیوند کبد)، اینمنی و تصادفات جاده ای، مدیریت و سیاستگذاری سلامت، فارماکولوژی اجتماعی، ترجمان دانش آینده پژوهی، سند توسعه سلامت استان، طرح اصلاح نظام سلامت کشور، اعتماد سنجی مردم استان از پزشکان خانواده، خودارزیابی مردم از سلامت و رضایتمندی آن ها از خدمات ارائه شده در بیمارستان ها، تغذیه و چاقی در نوجوانان شیراز، بررسی و ضعیت تغذیه ای و ارتباط آن با چاقی در دانش آموزان شیراز، تولید نرم افزارها و بانک اطلاعاتی کبد چرب، پیوند کبد، سلامت زنان، کاهش بار سوانح ترافیکی، برگزاری ۱۳ سینیار بین المللی (در زمینه سلامت زنان، تغذیه، کاهش بار سوانح ترافیکی، سلامت مدارس، هپاتیت، حکیم قطب الدین شیرازی)، راه اندازی دوره آموزشی PhD by Research سیاستگذاری سلامت، راه اندازی دوره آموزشی MPH مجازی سیاستگذاری سلامت، تفاهم نامه آموزشی مشترک با دانشگاه جاکسون آمریکا، برگزاری کارگاه های روش تحقیق در سطوح مقدماتی تا پیشرفته، راه اندازی کمیته های تحقیقاتی دانشجویی، برگزاری کارگاه های ترجمان دانش، عضویت در شبکه های مختلف بین المللی همچون World Hepatitis Alliance، شبکه هپاتیت کشوری، شبکه ملی تحقیقات ضایعات نخاعی International Journal of School Health، شبکه بیوتکنولوژی دارویی کشوری، چاپ ۳ مجله بین المللی Women's Health Bulletin Shiraz E medical Journal های عدالت در سلامت، دستنامه مرور ساختارمند و متابالیز، تحلیلی بر شاخص توسعه انسانی ایران از انقلاب اسلامی، تغذیه در بیماری های گوارش و کبد

رونده امتیاز ارزشیابی کشوری مرکز:

در سال ۱۳۹۲، مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت در بین ۳ مرکز اول از مراکز نوبنیاد حیطه بیو میدیکال کشور قرار گرفت.

Arlycyrus

تشریک هندسی آرلیکورس جایزه

نماشگاه اتصالی
WELD نماینده اتصالی
سیک-تسرور موسوگر اپلی بر تابل
کاربری انسان با اتصال اینلاین به
و ماتئسرو ۵ اینچ LCD

Dreams made real ...

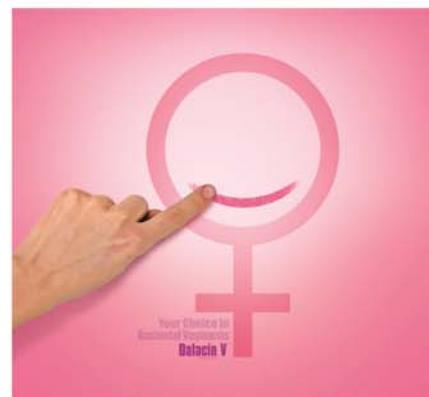
قابليت استفاده در خصوصي هاي :

Abdominal , OB/GYN , Urology , Cardiology, ...
Modes: B , B-B , B-M , M , EB
Battery working: more than 7 hours
Probes: Convex , Linear , Micro-convex , Transvaginal , Endorectal

Tel: 021-77724379
Fax: 021-77722685

Web: Arlycyrus.com
Email: Arlycyrus@yahoo.com

در همه مراکز پزشکی و توانی

حامیان سومین سمینار بین المللی سلامت زنان

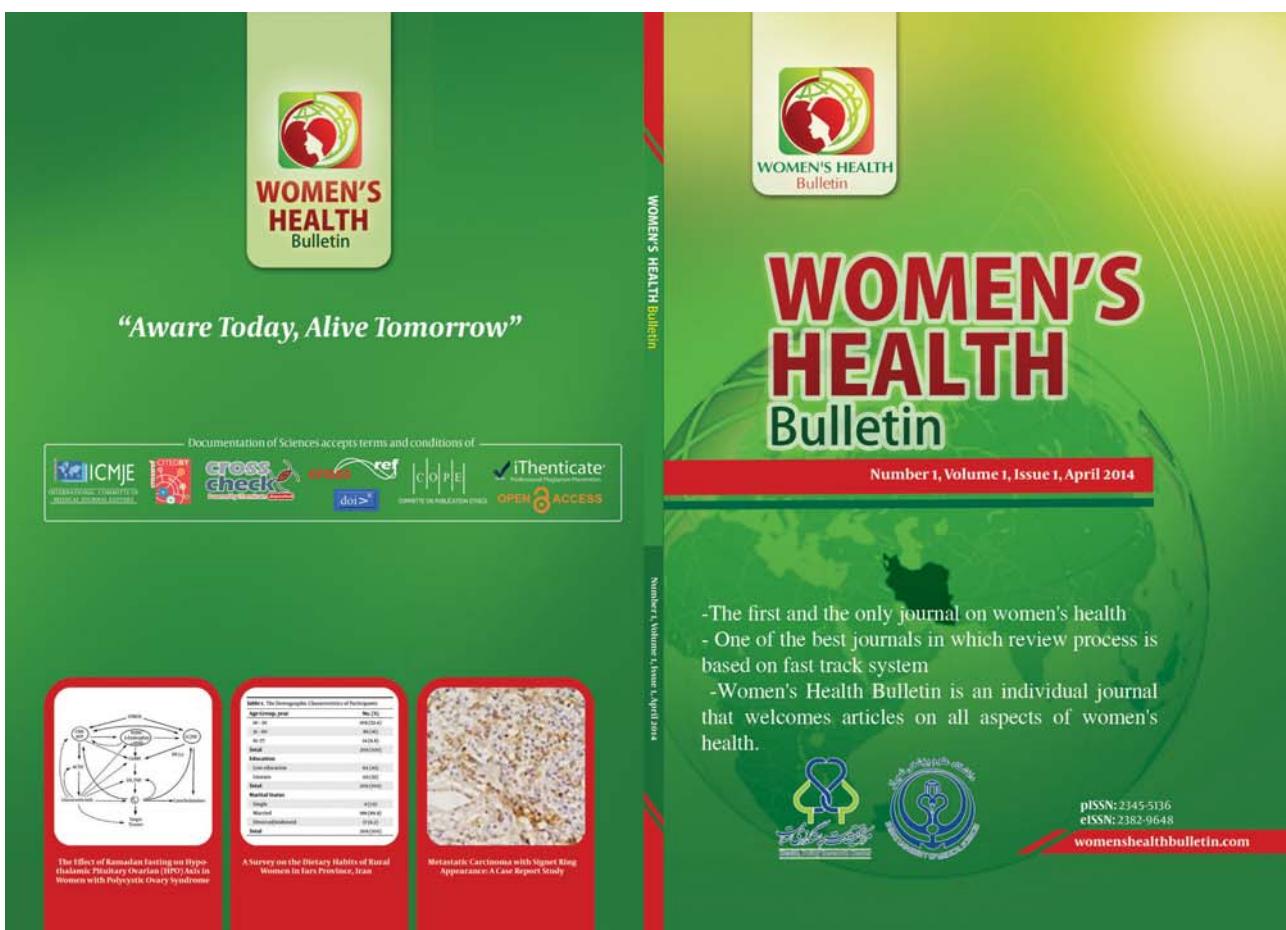
Serving Size 1 Tablet	%Daily Value
Thiamine (as Thiamine mononitrate)	300 mg = 100%

Manufactured according to the current Good Manufacturing Practices (cGMP's) of The United States FDA
www.gsa-b1300.com

Bronson Laboratories
Made in USA

Serving Size 1 Tablet	%Daily Value
Vitamin C (as Ascorbic Acid)	100 mg = 167%
Iron (as Ferrous Fumarate)	27 mg = 150%

www.gentleironwithc.com
Made In USA

Nutrition in GastroIntestinal & Liver Diseases

این کتاب با رویکرد پیشگیری و درمان بیماری گوارش به مبحث تغذیه می پردازد و به این نهاد می تواند مرجع موثق برای پاسخگویی به سوالات شما باشد. هر قفل کتاب با توضیح مختصری به زبان ساده درباره بیماری، شناخت و علام آن آغاز شده و سپس وارد مبحث درمان و تشخیص آن می گردد و در ادامه نکات تغذیه ای در قالب دستور العمل کاربردی ارائه می شود.

تغذیه در بیماری های

گوارش و کبد

چهارمین کتاب از مجموعه کتابهای مرکز تحقیقات پایامنامه ای سلامت

- دکتر مهدی احمدی
- دکتر مریم اردبیلی
- دکتر کاووس اشرافیان
- دکتر فرداد اجتهادی
- دکتر محمد کاظم حسینی اصل
- دکتر سید علیرضا تووی
- دکتر علیرضا رحیمی
- دکتر نجف دهباشی
- دکتر علیرضا طالبزاده
- دکتر مهرداد حسن کاظمی
- دکتر محمد رضا فتاحی
- دکتر مریم معینی
- دکتر محمد علی نجاتی
- دکتر رامین نیکنام
- دکتر سید علیرضا هاشمی

محل فروش
غرفه ۳۱۷
سومین سمینار بین المللی سلامت زنان
۳۱ اردیبهشت و ۱ خرداد

تألیف:
دکتر کامران باقری لنکرانی
و همسکاران

یادداشت

مرکز تحقیقات سیاستگذاری سلامت دانشگاه علوم پزشکی شیراز
Health Policy Research Center, Shiraz University of Medical Sciences
تلفاکس: +98-711-2309615

کنفرانس بین المللی
سلامت زنان
شیراز - ایران

The 3rd Iranian
International Conference on
Women's Health
May 21 and 22, 2014
Shiraz, Iran

TOPIC:

- Healthy Aging
- Communicable & Non-communicable Disease
- Psychosocial Aspects of Women's Health
- Health Promotion
- Reproductive Health
- Nutrition in pregnancy, breast feeding and menopause

with maximum CME credit

Sina and Sadra Conventional Center, Shiraz, Iran

Health Policy Research Center, Shiraz University of Medical Sciences

www.health-policy.ir

Tel/Fax: +98-711-2309615